

"Язичницькі тризни": чому не можна їсти й пити на цвинтарі на Проводи - бліц зі священником

07:30 16.04.2026 Чт
14 хв

Про "застілля" на могилах рідних православним християнам краще забути

ІРИНА КОСТЕНКО

Іван Бобик - настоятель Храму Святителя Тарасія Константинопольського ПЦУ (фото: надане РБК-Україна)

Традиція готуватися до поминальних днів одразу після Великодня є звичною для багатьох українців. Проте коли саме потрібно йти у храм або на кладовище, та чи варто туди щось приносити - можуть знати насправді не всі.

Про особливості періоду Проводів у православній традиції та як насправді потрібно поминати померлих, розповів у бліц-інтерв'ю для РБК-Україна настоятель Храму Святителя Тарасія Константинопольського Православної Церкви України (ПЦУ) Іван Бобик.

Читайте також: [Підготовка до поминальних днів: що людей просять не нести на кладовища Києва](#)

Головне:

- **Різнi назви:** в народі поминальні дні можуть згадувати як "Гробки", "Проводи", "Радониця", "Радуниця", навіть "Діди" чи "Гроби", тоді як для Церкви йдеться про "Поминання померлих".
- **Коли ходити у храм і на кладовище:** в цілому ПЦУ поминає померлих на другий тиждень після Великодня, хоча не забороняється робити це раніше.
- **Сенс Проводів:** поминальні дні після Пасхи проходять у радості Світлого Христового Воскресіння, з молитвами за померлих та усвідомленням, що смерть - лише тимчасова розлука.
- **Як поминати правильно:** у період Радониці важливо помолитись у храмі, подати записку "за упокій", відвідати кладовище та вшанувати спочилих фразою "Христос Воскрес" і молитвою.
- **Чого робити не можна:** зайва для християн язичницька традиція (яка не приносить користі душі) - "бенкети" або "пiкнiки" на цвинтарі, "гостинці" на могилках. Потрібно

відмовитись також від штучних квітів.

- **Особливий випадок:** за воїнів, які зникли безвісти, варто молитися як за живих.
- **Підготовка до Проводів:** прибирати на кладовищах не варто в неділю та на свята.

– Як називають поминальні дні після Великодня в народі та у церковній традиції?

– У народі дуже часто ми говоримо "Гробки", "Проводи"... Навіть є традиція - кажуть "Діди", "Гроби"... Це все - народні такі наші слова.

Назва "Проводи" - походить від слова "провідати".

А взагалі, в церковному згадуванні, більш правильним є "Поминання померлих".

– Що таке Радониця? Звідки походить така назва Проводів та що означає?

– Назва "Радониця" або "Радуниця" походить від слова "радість"... Про неї згадується ще в літописах.

Тобто це - старовинна слов'янська назва поминання померлих. Особливий час для цього.

Другий тиждень після Пасхи - це особливий період, коли ми поминаємо всіх від віку спочилих християн, наших рідних, близьких.

Але ми їх поминаємо не у скорботі, не в якомусь смутку, не без надії. А в радості Воскресіння Христового.

Тому що смерть - не є кінець. А перехід до життя іншого, до життя вічного.

Ми знаємо, що душа є живою. Тому в Бога - всі живі. Бог же не є Богом мертвих, але живих. Це нам говорить святий апостол євангеліст Лука.

– Чим відрізняється період Проводів від поминальних субот, встановлених Церквою?

– Якщо пригадати поминальні суботи, встановлені в Церкві, то вони більше носять такий, покаляльний характер.

Тоді як час пасхальний - період цих поминань, особливо Провідна неділя - це радість Воскресіння.

І з цією радістю ми йдемо - відвідуємо (храми або могилки, - Ред.). Ділимося цією радістю з нашими померлими.

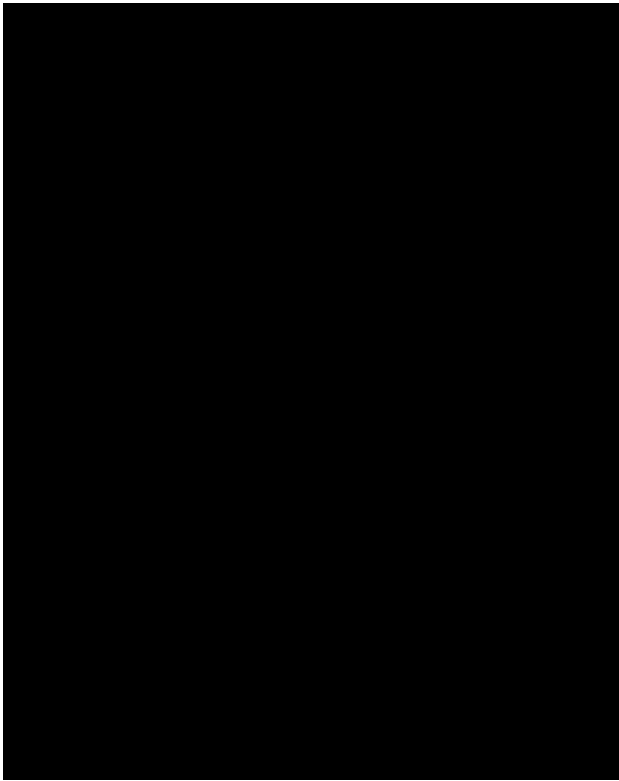
– Чому дехто вважає, що Радониця припадає на 9-й день після Великодня? Звідки походить ця традиція та чи дотримується її ПЦУ зараз?

– Ми не особливо поминаємо саме в 9-й день... Але в церковних календарях московської патріархії зустрічається саме традиція Радониці у вівторок Фоминого тижня (2-го тижня після Великодня, - Ред.).

Тобто традиція поминання померлих 9-го дня - у вівторок Фоминого тижня - перейшла з російського календаря.

У нашій церкві ми відмовилися від цієї традиції, що "саме у вівторок Радониця".

За чинним церковним календарем поминати заведено на другий тиждень після Пасхи.

Поминальні дні за календарем ПЦУ - другий тиждень після Великодня (інфографіка: РБК-Україна)

– Чи можна сказати, що є "правильний" або "неправильний" день для поминання? Коли насправді українцям доречно [ходити на кладовище](#)?

– Поминати померлих можна від Фоминої неділі. Тобто неділя, понеділок, вівторок... Весь тиждень можна поминати.

У різних регіонах України це відбувається по-різному. Відповідно до місцевих традицій.

Є навіть місцеві традиції, що одразу на наступний день після Пасхи - з понеділка - вже починають поминати.

Тому буває по-різному, залежно від місцевих традицій.

Але в цілому наша церква, Православна Церква України... Встановлено поминати у другий тиждень після Пасхи.

– У чинному [православному календарі](#) особливе поминання померлих під назвою Проводи припадає у період з другого після Великодня понеділка. Чому тоді допускається ходити на кладовище раніше - з Фоминої неділі?

– Чому починається (поминання померлих, - *Ред.*) з неділі?

Бо, скажімо так, у понеділок чи вівторок - не всі люди зможуть прийти на богослужіння, в храм, чи відвідати могилки на кладовищі.

Тому є таке, що саме в неділю вже також можна приходити та поминати. У другу неділю після Пасхи.

– Як саме варто поминати спочилих рідних і близьких у період Проводів?

– Ми, насамперед, маємо прийти в храм і помолитися. Взяти участь у Божественній літургії. Подати записку (з іменем або іменами спочилих людей, - *Ред.*).

Помолитись, піти на цвинтар. Привітатися там з померлими, поділитися з ними радістю Світлого Христового Воскресіння.

Сказати до них: "Христос Воскрес!".

І, звісно, за них також там помолитися. Згадати якісь події з життя, наприклад.

– Що відбувається у період Проводів у храмах ПЦУ, чи є особливі церковні традиції?

– Проводяться богослужіння. Неділя, понеділок, вівторок...

У цей час у нас такі - поминальні, особливі служіння в храмах.

Панахиди це називається - один із видів богослужінь. Панахиди служаться у храмах.

– Чи існують "правила" складання поминальних записок ("за упокій"), які можна подати у храмі? Чи обов'язково згадувати десятки імен померлих родичів з різних поколінь?

– У кожному майже храмі є відповідні записочки. Людина приходить і пише записку.

Тут вже, я думаю, можна згадувати найближчих рідних, яких людина пам'ятає. Яких може записати.

Немає якихось конкретних приписів - до якого роду чи покоління потрібно молитися.

Ми маємо пам'ятати свій рід. Тому якщо людина пам'ятає своїх дідів, прадідів - це прекрасно. Можна поминати.

– Що найчастіше заведено приносити у храм на панахиду (як добровільну пожертву)?

– Зазвичай це може бути хліб та олія.

Інокли приносять також кагор (солонке кріплене червоне вино, - Ред.).

І це - використовується під час богослужінь у храмі.

Але в кожному храмі по-різному буває. Тому, знову ж таки, все відносно.

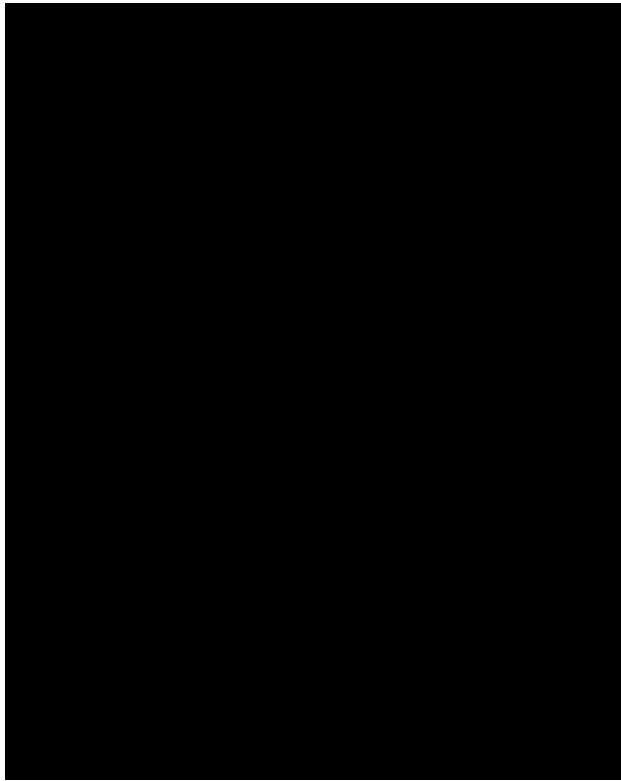
– Як найкраще згадувати в молитвах воїнів, захисників України, які пропали безвісти? Чи варто їх "поминати" і тим паче замовляти панахиду?

– Оскільки ми точно не впевнені, чи людина загинула, чи вона жива... Краще, на мою думку, молитись за неї як за живу. Адже ми до кінця цього не знаємо.

Навіть якщо воїн насправді загинув, а людина молиться як за живого... Тут ми маємо розуміти головне, що у Бога - всі живі. Тому що душа є живою.

Тож молитися як за живого - в цьому нічого немає такого небезпечного чи страшного. Молитва має бути в будь-якому випадку.

Тобто у такій ситуації, допоки ми не пересвідчились і не переконались, що людина загинула, молитися за неї потрібно як за живу.

Молитва важлива для людини в будь-якому випадку (інфографіка:
РБК-Україна)

– Чи можна поминати на Радоницю людей, які не були хрещені?

– Коли людина приймає Таїнство Хрещення, вона стає членом Церкви. Тобто якщо людина нехрещена, вона ним не є.

Одного разу, ще у перші часи, був римський імператор Нерон. Він дуже ненавидів християн і по суті був нехрещений, не був християнином.

Але один зі святих за цього імператора молився. Бо імператор до цього проявив таку, знаєте, милостиню, жаль до однієї вдови.

І йому, цьому святому, було таке откровення: "Твоя молитва почута, але більше так не роби".

– А чи дозволяє Церква молитись за людину, якщо вона наклала на себе руки?

– Церква з обережністю ставиться до молитви за самогубців.

Не звершує повного церковного поминання таких осіб.

Проте дозволяється приватна молитва. З упованням на Боже милосердя.

– Якщо говорити про Проводи на кладовищі - чи потрібно приносити туди їжу, напої? Чи доречна народна традиція "ділитися" з померлими пасками, крашанками, цукерками чи якимись іншими смаколиками?

– У ці дні (у період Проводів, - Ред.) люди приходять дуже часто на кладовище, на цвинтар... І вони - що? Бенкетують.

Але це не приносить ніякої користі. Це є неприйнятним.

Це, знаєте, такі Язичницькі тризни (давні обряди східних слов'ян, що включали бенкети, пісні, танці та навіть військові ігри чи змагання на честь померлого, - Ред.).

Вони (такі народні традиції, - Ред.) відродилися ще у радянські часи та не мають нічого спільного з християнством.

– Чи варто брати на кладовище алкоголь, щоб "підняти чарку" за рідних чи "пригостити" спочилих?

– Це не має нічого спільного з християнством.

Саме бенкетування, чи випивання, чи влаштування пікніків.

І ніякої користі це не принесе.

– Як правильно поводитися на кладовищі у період Проводів з точки зору церковних традицій?

– Бенкетувати на цвинтарі - язичницька така традиція.

Краще прийти на кладовище, прочитати молитву. Побажати душам Царства небесного.

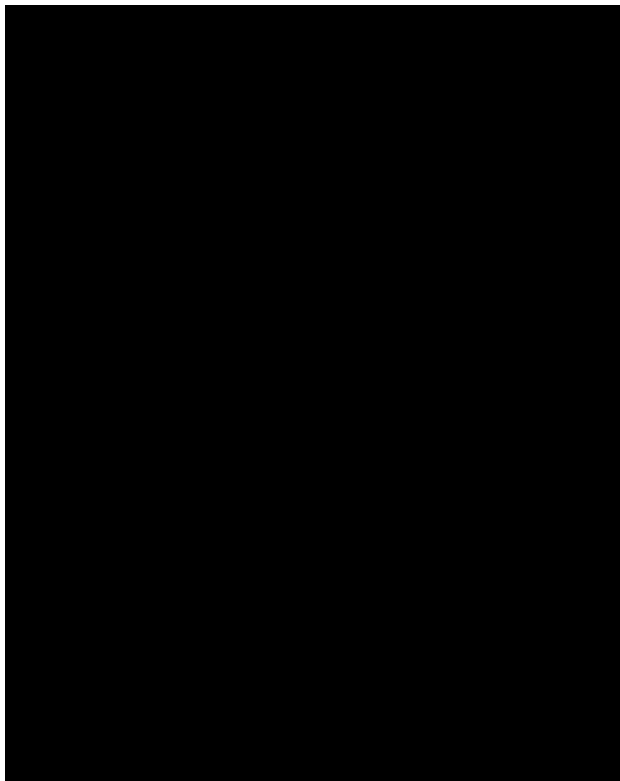
Запалити свічку чи лампаду.

Згадати якісь добрі події з життя померлого.

Прочитати молитву "Отче наш", чи іншу молитву, чи 90-й псалом (який прославляє Божий захист і опіку над тими, хто уповає на Нього, - *Ред.*).

Чи просто коротку молитву: "Упокой, Господи, душу раба Твого (або раби Твоєї)... Прости йому (їй) всі гріхи вільні та не вільні. Даруй йому (їй) Царство Небесне і сотвори йому (їй) вічну пам'ять".

Це - більше користі принесе.

*Молитва корисніша для душі, ніж "бенкет" на цвинтарі
(інфографіка: РБК-Україна)*

– Чи заборонено зараз приносити на кладовище штучні квіти чи інші пластикові вироби? Як до цього ставиться Церква?

– На кладовищах потрібні живі квіти. Або ж можна засіяти травою - щоб був газон на могилі.

Якщо ми будемо залишати (на могилках, - *Ред.*) пластикові квіти. Чи, наприклад, інші якісь речі приносити... Пластик, ми знаємо, довго розкладається. Близько 100-150 років потрібно, щоб пластик розклався.

Це є забруднення довкілля. І як наслідок - потім ми бачимо, що

дуже багато хворіють діти, дорослі. Внаслідок цього всього. Нашого ставлення до довкілля і до майбутніх поколінь.

Це - і рекомендації (Церкви, - Ред.), і побажання.

Але ситуація залежить від конкретного регіону.

Наприклад у нас (у місті Бровари Київської області, - Ред.) є Духовна рада. Таке об'єднання конфесій нашого міста, де ми це питання піднімали, обговорювали і казали, щоб люди не несли штучних квітів на кладовище.

Але все одно люди несуть. Не так легко це все викоринити. Тим паче для когось це - комерція.

Я знаю, наприклад, на Західній Україні деякі священнослужителі (особливо в селах), вже позбулися цієї традиції щодо пластикових квітів.

Але в містах - це важче, тому що там багато храмів. Не так все легко.

А на такому, сільському рівні, це можливо зробити.

– Дехто може приносити на могилки електричні свічки замість воскових або парафінових, оскільки вони "не гаснуть на вітрі". Чи доречно така "заміна"?

– Свічка, знаєте... воскова свічка чи лампадка - це живий вогонь.

А електрична свічка - не живий вогонь.

Тому, я думаю, що ми маємо для своїх рідних все зробити так, щоб було справжнє, живе.

– Чи доречно залишати на могилках "гостинці", як це заведено в деяких населених пунктах?

– Ми знаємо, що цвинтар - це не місце для пікніка.

І не потрібно залишати якісь там продукти на могилах.

Краще ці продукти насправді роздати нужденним. Людям, які того потребують. Це принесе більше користі.

Взагалі не потрібно класти на могилках їжу... І тим паче - забирати ("гостинці" з могилок, - Ред.).

Адже потім ця їжа... буде псуватися. Ми ж не знаємо, скільки днів там вона вже стоїть на тому кладовищі. Може це - вже зіпсована їжа? А ми її взяли, з'їли та отруїлися.

– У чому справжній сенс поминання рідних і близьких на кладовищі на Радоницю?

– Ми йдемо на кладовище для того, щоб поділитися радістю з тими, хто відійшов. Адже смерть - це така, тимчасова розлука.

Ми знаємо, що Христос Воскрес, так? Він переміг смерть.

І ми всі також помremo, але воскреснемо. І чи людина в це вірить, чи не вірить - залежить не від нашої віри, а від Всемогутнього Бога.

Люди не вірили, скажімо, що буде Всесвітній потоп (описаний у Старому завіті). Потоп таки був. Праведний Ной попереджав, і він відбувся.

Або перші люди - Адам і Єва - не вірили, що помруть, якщо з'їдять заборонений плід з дерева. Але вони з'їли і померли. Насамперед - духовно, а потім - і тілесно.

Людина може не вірити у смерть, але вона все одно помре... Так само чи ти віриш у воскресіння мертвих, чи не віриш...

залежить не від тебе, а залежить від Бога.

Якщо Бог сказав, значить так і буде. Боже слово - є тверде.

І ми не маємо боятися воскресіння мертвих. Але маємо думати, де ми будемо після цього всезагального воскресіння - чи вічно страждати, чи вічно щасливо жити в Божому Царстві з Богом.

Це залежить від нас. Як ми тут і зараз живемо.

Отже, ми йдемо на кладовище для того, щоб засвідчити нашу віру у Воскресіння та життя після смерті. І помолитися за наших померлих.

– Якщо говорити про підготовку до поминання рідних, чи можна прибирати на кладовищі у Провідний тиждень? Чи є для цього "заборонені" дні?

– Прибирати, на мою думку, не потрібно в неділю та на свята. А вже у будні дні - прибирати можна.

Це важливо. Це є, так би мовити, вияв нашого ставлення. Яке має бути сповнене поваги, чистоти та гідності.

Тому прибирати в ці дні, я думаю, можна. Не може бути все засмічене на кладовищі.

– Як можуть відзначити період Проводів "з користю", але без походу в храм люди, які перебувають в евакуації чи за кордоном?

– Вони можуть помолитися у своїх особистих, приватних молитвах.

У нашому поминанні має бути молитва, в першу чергу, звісно.

Але також, поминаючи померлих, ми можемо робити справи милосердя. І вони принесуть велику користь.

Добрі справи заради спочилих - це така, духовна користь.

Це, наприклад, милостиня, допомога нужденним, хворим... Підтримка хворих у лікарнях, чи підтримка дітей у сиротинцях, чи літніх людей. І, знову ж таки, підтримка Збройних сил України.

Це - кожна людина може зробити.

І такі справи - є дійсно проявом нашої любові, який приносить користь нашим померлим.

– Як пояснити дітям сенс Проводів, щоб не налякати їх темою смерті?

– Я вважаю, що про це потрібно говорити відкрито. Хоча, звісно, все залежить від віку.

Як порівняння можна навести приклад квітки, рослини.

Вона що? Починає рости, цвіте, а потім відцвітає, засихає і все.

Так само й людина. Вона теж народжується, виховується, живе. Проходить час і людина переходить в інше життя. Адже смерть - це перехід. Але душею вона залишається живою.

Варто зважати на вік дітей, але необхідно казати їм правду.

– Чи обов'язково сповідуватись, щоб поминати померлих у період Проводів?

– Дуже багато людей приходять до церкви, коли когось втрачають. І такий у них є до цього порив. До Церкви, до Бога... Оскільки їм дуже важко у цей час, у цей період.

І то дійсно важливо. Коли людина буде ближче до Бога, буде

більше утверджуватися у вірі, тоді вона зможе більше допомогти і померлому.

А як людина може бути ближче до Бога? Сповідуватися, причащатися... Що таке покаятися? Це - повернутися до Бога, повернутися до Церкви, змінитися, виправитися.

Причастя - це "сопричастя - соєднання - з'єднання" з Христом. Така особиста зустріч з Ісусом Христом, яка змінює наше життя.

І коли ми є ближчими до Бога, тоді можемо і більше допомогти нашим померлим.

– Як пом'янути спочилих тим українцям, які не мають фізичної можливості сходити на кладовище (зокрема з огляду на безпекову ситуацію)?

– Якщо там, де мешкають люди, поряд є храм - вони можуть зайти у храм (якщо для них це безпечно).

Взяти участь у богослужінні. Важливо, щоб людина була присутня під час цієї поминальної молитви, під час поминального служіння.

Подати записку, помолитися.

Можна і вдома - у приватній своїй молитві - також пом'янути, помолитися.

У ці дні потрібно згадати наших рідних і близьких, полеглих українських захисників... Всіх, хто невинно загинув від війни. Аби попідкуватися про їхню вічність.

Необхідно виявляти турботу щодо них. Адже їм не потрібне "бешкетування" на цвинтарі, а потрібні молитва, милостиня та любов.

Ми розлучились із нашими померлими, але в надії на нову зустріч із ними у час воскресіння з мертвих.

Нагадаємо, раніше ми розповідали, [які дні квітня найважливіші для українців](#) за календарем ПЦУ.

Крім того, ми пояснювали, [чи можна розпочинати нові справи у великі свята](#).

Читайте також, [чи може онлайн-трансляція замінити похід до храму](#).

Не пропустіть головне! Підлишіться на наші оновлення в Google!

Або читайте нас там, де вам зручно!

Більше по темі:

[ПЦУ](#) [Пасха](#) [Проводи](#) [ритуали](#) [Церковний календар](#) [Поради](#)
[Поминальні суботи](#) [Помер](#) [Традиції](#) [Вірування](#)

НОВИНИ

Дрони атакували з семи напрямків, є прильоти: як ППО відбила нічний удар РФ

АНАЛІТИКА

Юлія Акимова, Вероніка Марченко
"Мені прилетіло в будинок". Репортаж із Дружківки, де воду черпають із калюж, а за людьми полюють КАБи

НОВИНИ

Новини України

Війна в Україні

Економіка

Світ

Надзвичайні події

ПОЛІТИКА

БІЗНЕС

Економіка

Фінанси

Авто

Tech

Енергетика

АНАЛІТИКА

Статті

Інтерв'ю

Точка зору

ЖИТТЯ

Гроші

Зміни

Освіта

Суспільство

РОЗВАГИ

Шоу бізнес

Поради

Гороскопи

Свята

Цікаве

Спорт

LIFESTYLE

Психологія

Їжа

Подорожі

Здорове життя

[Про компанію](#)

[Редакційна політика і стандарти](#)

[Як стати нашим автором](#)

[Правила користування](#)

[Правова інформація](#)

[Політика конфіденційності](#)

[Контакти](#)

[Команда](#)

[Вакансії в РБК-Україна](#)

[Розмістити рекламу](#)

Інформаційний портал «РБК-Україна» має тримовну версію (українську, російську та англійську), головна сторінка portalу - <https://www.rbc.ua>. Фотографії, зображення належать їх правовласникам. Всі фотографії на Порталі, авторами яких є журналісти «РБК-Україна», розміщені на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International. Редакція «РБК-Україна» може не поділяти точку зору авторів. Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості. За достовірність та зміст реклами відповідальність несе рекламодавець. Матеріали, позначені плашкою: «Прес-релізи», «Спецпроект», «Партнерський матеріал», «Promo», «Благодійність», «Резонанс» розміщуються на правах реклами і призначені, як правило, для осіб, які досягли 21-річного віку. «Новини компанії» - це інформаційний формат, що охоплює новини, події та оголошення, пов'язані з діяльністю компанії, базуються на пресрелізах, які випускають самі компанії, і за які редакція не несе відповідальність. Онлайн-медіа «РБК-Україна» призначене для осіб віком від 21 року.